

Bruxelles, 29. studenoga 2021.
(OR. en)

14485/21

EDUC 399
SOC 706
EMPL 529
DIGIT 177
ENV 939

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	13616/21
Predmet:	Rezolucija Vijeća o novom europskom programu za obrazovanje odraslih za razdoblje 2021. – 2030.

Za delegacije se u Prilogu nalazi Rezolucija Vijeća o novom europskom programu za obrazovanje odraslih za razdoblje 2021. – 2030., kako ju je odobrilo Vijeće (obrazovanje, mladi, kultura i sport) na sastanku održanom 29. i 30. studenoga 2021.

**Rezolucija Vijeća o novom europskom programu za obrazovanje odraslih za razdoblje
2021. – 2030.**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

BUDUĆI DA:

Ključno je baviti se budućnošću na pozitivan način, što znači temeljiti rad na potrebama odraslih u području obrazovanja i pružati formalne, neformalne i informalne mogućnosti učenja kojima se omogućuje pružanje svih potrebnih znanja, vještina i kompetencija za stvaranje uključive, održive, socijalno pravedne i otpornije Europe. S obzirom na sve složenije i češće tranzicije (posebice digitalnu i zelenu tranziciju) i suočavanje s trenutačnim i budućim izazovima (kao što su klimatske promjene, demografija, tehnologija, zdravlje itd.), obrazovanje odraslih, kao važan dio cjeloživotnog učenja, može doprinijeti jačanju gospodarstava i društava te povećanju njihove otpornosti. Osim toga, važno je osigurati uvjete koji su potrebni da bi ljudi zahvaljujući svojim odlukama mogli biti pokretači promjena.

PODSJEĆAJUĆI NA SLJEDEĆE:

1. Na Socijalnom samitu za pravedna radna mjesta i rast održanom u Göteborgu 2017. čelnici i čelnice EU-a zajednički su proglasili europski stup socijalnih prava, u kojem se kao prvo načelo utvrđuje pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje za sve te kao četvrto načelo pravo na potporu pri traženju posla, osposobljavanju i stjecanju nove kvalifikacije, kao i pravo na prijenos prava na socijalnu zaštitu i na osposobljavanje pri promjenama radnog mjesta.

2. U zaključcima Europskog vijeća od 14. prosinca 2017.¹ obrazovanje je izdvojeno kao ključno za izgradnju uključivih i povezanih društava te održavanje europske konkurentnosti; stoga su obrazovanje i osposobljavanje prvi put stavljani u središte europskog političkog programa.
3. U Strateškom programu EU-a za razdoblje 2019. – 2024. čelnici i čelnice EU-a postigli su dogovor o povećanju ulaganja u vještine i obrazovanje građana.
4. Čelnici i čelnice EU-a sastali su se 7. svibnja 2021. na socijalnom samitu u Portu na kojem su odlučili staviti obrazovanje i vještine u središte političkog djelovanja i tako produbiti provedbu europskog stupa socijalnih prava.
5. U zaključcima Europskog vijeća iz lipnja 2021. čelnici i čelnice EU-a pozdravili su glavne ciljeve EU-a u pogledu radnih mjesta, vještina i smanjenja siromaštva navedene u Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava u skladu s Izjavom iz Porta, što uključuje cilj na razini EU-a od najmanje 60 % odraslih koji sudjeluju u obrazovanju svake godine do 2030.
6. U obzir bi trebalo uzeti relevantne popratne dokumente, kako su navedeni u Prilogu III. ovoj Rezoluciji.

¹ EUCO 19/1/17 REV 1.

I PRIMAJUĆI NA ZNANJE:

7. obnovljeni europski program za obrazovanje odraslih, koji je Vijeće Europske unije donijelo 2011. kako bi nastavilo s radom u području obrazovanja odraslih u okviru četiriju strateških ciljeva koje je Vijeće utvrdilo u strateškom okviru „ET 2020.” te kako bi dopunilo i učvrstilo taj rad;
8. Preporuku Vijeća o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle (2016.), u kojoj se naglašavaju specifične potrebe odraslih, posebno među niskokvalificiranim i nezaposlenim osobama te ranjivim skupinama, koje zahtijevaju dodatnu pozornost i potporu kako bi se poboljšale njihove osnovne vještine i omogućio napredak;
9. izvješće „Postignuća u okviru obnovljenog Europskog programa za obrazovanje odraslih” (2019.), u kojem se razmatraju postignuća u razdoblju 2011. – 2018. U njemu se utvrđuju i nove teme i prioriteti koji bi se mogli uzeti u obzir u razdoblju nakon 2020., uključujući nastavak rada na upravljanju, pružanju i iskorištavanju mogućnosti, fleksibilnosti i pristupu, kao i osiguravanju kvalitete;
10. Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (2020.), u kojem se, među ostalim, predlaže aktivnost br. 8 „Vještine za život”, kojom je obuhvaćen rad Komisije i država članica na novim prioritetima za europski program za obrazovanje odraslih s ciljem izgradnje sveobuhvatnih, kvalitetnih i uključivih sustava obrazovanja odraslih;

11. Preporuku Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (2020.) i Deklaraciju iz Osnabrücka o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (2020.), u kojima se poziva na daljnji razvoj strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kao privlačnog i kvalitetnog oblika zapošljavanja i života te na podizanje i jačanje svijesti odraslih o tome da obrazovanje podrazumijeva cjeloživotno nastojanje;
12. Rezoluciju Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire, u kojoj je predviđena europska suradnja u području obrazovanja i osposobljavanja za razdoblje do 2030. (2021. – 2030.), koju treba provoditi u perspektivi uključivog, cjelovitog i cjeloživotnog obrazovanja, te u kojoj se nadalje navodi da cjeloživotno učenje obuhvaća sve oblike i razine obrazovanja i osposobljavanja, od ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja do obrazovanja odraslih, uključujući strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) te visoko obrazovanje.

SMATRA DA:

13. Države članice Europske unije imaju različite modele obrazovanja odraslih, ovisno o svojim nacionalnim, regionalnim i lokalnim potrebama, okolnostima, politikama, strategijama i tradicijama. Iz izvješća proizlazi da se prakse u obrazovanju odraslih diljem Europe zbog prilagodbi obrazovanja odraslih i okruženja za učenje uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19 još više razlikuju²,

² Vidjeti, na primjer, sljedeće publikacije: Adult Learning and COVID-19: challenges and opportunities (Obrazovanje odraslih i COVID-19: izazovi i prilike) (radna skupina za obrazovanje odraslih u sklopu okvira ET 2020., 2020.), Adult learning and education and COVID-19 (Obrazovanje odraslih i COVID-19) (UNESCO-ov Institut za cjeloživotno učenje, 2020.) i Adult Learning and COVID-19: How much informal and non-formal learning are workers missing? (Obrazovanje odraslih i COVID-19: koliko informalnog i neformalnog učenja radnici propuštaju?) (OECD, 2021.).

14. U Pregledu obrazovanja i osposobljavanja za 2020.³ navodi se da je sudjelovanje u obrazovanju odraslih slabo, pri čemu je prosjek EU-a samo 10,8 % odraslih (žene: 11,9 %, muškarci: 9,8 %) u dobi od 25 do 64 godine koji su sudjelovali u obrazovanju odraslih u posljednja četiri tjedna koja su prethodila anketi za 2019. Nadalje, podaci Eurostata za 2020. pokazuju da je sudjelovanje u obrazovanju odraslih slabije nego prije pandemije bolesti COVID-19, pri čemu je prosjek EU-a samo 9,2 % odraslih (žene: 10,0 %, muškarci: 8,3 %) u dobi od 25 do 64 godine koji su sudjelovali u obrazovanju odraslih u posljednja četiri tjedna koja su prethodila anketi,
15. Iz izvješća Eurydicea naslovljenog „Adult education and training in Europe: Building inclusive pathways to skills and qualifications” (Obrazovanje i osposobljavanje odraslih u Europi: stvaranje uključivih mogućnosti za stjecanje vještina i kvalifikacija) (2021.) proizlazi da otprilike jedna od pet odraslih osoba u EU-u nije završila srednjoškolsko obrazovanje i da znatan udio odraslih u Europi ima nisku razinu pismenosti, matematičke pismenosti i/ili digitalnih vještina. Među zemljama postoje razlike i u pogledu sudjelovanja odraslih u obrazovanju i osposobljavanju, međutim, zajedničko im je to da je većina obrazovnih aktivnosti u kojima sudjeluju odrasli neformalne prirode.

PREPOZNAJE DA:

16. U novoj kulturi učenja trebala bi se naglasiti važnost osnovnih vještina za sve i kontinuiranog stjecanja relevantnog znanja, vještina i kompetencija na svim razinama u kontekstu formalnog, neformalnog i informalnog učenja tijekom cijelog života. Pojedinci koji su otvoreni za cjeloživotno učenje bolje su osposobljeni za prilagodbu novim okolnostima i za razvoj vještina koje su im potrebne za radna mjesta, kao i za potpuno sudjelovanje u društvu i osobni razvoj.

³ Pregled obrazovanja i osposobljavanja za 2020. Poučavanje i učenje u digitalnom dobu, SWD (2020) 234 final. Izvor podataka: Eurostat, anketa o radnoj snazi EU-a (u 2022. predviđena je promjena metodologije).

17. Obrazovanje odraslih ima posebno mjesto u okviru strateškog prioriteta „Ostvarivanje cjeloživotnog učenja i mobilnosti za sve” iz strateškog okvira za europsku suradnju u smjeru europskog prostora obrazovanja, koji je sada potrebniji no ikad prije zbog izazova u vezi s oporavkom od krize uzrokovane bolešću COVID-19 i potrebe za otpornošću, promjenjivih potreba tržišta rada, neusklađenosti postojećih i traženih vještina, zelene i digitalne tranzicije i konstantno velikog udjela odraslih u Europi sa slabim osnovnim znanjem, vještinama i kompetencijama.
18. Potrebno je riješiti pitanje rascjepkanosti obrazovanja odraslih među sektorima, područjima politika i pravnim okvirima. Potreban je dijalog svih strana kako bi se osigurala zajednička vizija za pojačanu ponudu obrazovanja odraslih, u kojoj se razmatraju socijalna dimenzija obrazovanja odraslih i zapošljivost. Budući da pojedinci, poslodavci i država imaju koristi od obrazovanja odraslih, trebalo bi prepoznati odgovornost i doprinos svake strane.
19. Ključnu važnost ima poticanje veće osviještenosti poslodavaca o tome da obrazovanje odraslih doprinosi kvaliteti radnih postupaka i ishoda, kao i kvaliteti angažmana radnika u radu. Obrazovanje odraslih može doprinijeti produktivnosti, konkurentnosti, socijalnoj uključenosti, rodnoj ravnopravnosti, kreativnosti, inovacijama i poduzetništvu. Važan je čimbenik u poticanju poslodavaca da preuzmu aktivniju ulogu u podupiranju nadogradnje vještina i usvajanja novih vještina te u trajnom poboljšavanju zapošljivosti i poticanju kretanja njihovih zaposlenika na tržištu rada. Stoga je važno stvoriti kulturu učenja na svim radnim mjestima te planirati i organizirati mogućnosti za učenje na radnom mjestu, koje bi svi dionici trebali promicati i podupirati.
20. Međutim, obrazovanje odraslih mora nadilaziti razvoj vještina povezanih s poslom. Također je važno poticati veću osviještenost opće populacije o važnosti i koristima sudjelovanja u cjeloživotnom učenju. Obrazovanje odraslih trebalo bi biti povezano sa svim vrstama i razinama obrazovanja i osposobljavanja, uključujući visoko obrazovanje, putem fleksibilnih formalnih, neformalnih i informalnih mogućnosti.

21. Obrazovanje odraslih može poboljšati životne i radne prilike odraslih, bez obzira na njihove sociodemografske i privatne okolnosti. Pojedinačna odgovornost za razvoj karijere trebala bi se smatrati dijelom profesionalnog cjeloživotnog usmjeravanja i potpore. Osim toga, obrazovanje odraslih može doprinijeti aktivnom građanstvu i učenju u zajednici. Njime se ujedno podupiru osobni, društveni i profesionalni razvoj te ispunjenje, zdravlje i dobrobit, u skladu s trenutačnim i budućim potrebama, talentima i težnjama pojedinca. Obrazovanje odraslih ima ključnu ulogu u odgovaranju na trenutačne i buduće izazove i prilike u životu i na radnom mjestu, što dovodi do održivih zajednica.
22. Zbog učinka demografskih promjena, kao i zelene i digitalne tranzicije, potrebni su novi pristupi kako bi se olakšalo sudjelovanje odraslih, uključujući one koji nisu skloni pohađanju obrazovnih aktivnosti i osobe starije od 65 godina, u obrazovanju odraslih da bi se poduprla njihova potpuna integracija u društvo i sudjelovanje u njemu.

NAGLAŠAVA DA:

23. Za obrazovanje odraslih potrebni su cjelovit pristup koji obuhvaća međusektorsku i višedioničku suradnju te učinkovita koordinacija na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, uz poštovanje različitih modela obrazovanja odraslih u Europskoj uniji i potpuno poštovanje specifičnih nadležnosti različitih razina politike.

U SKLADU S TIME SLAŽE SE DA:

24. U razdoblju do 2030., uključujući tu godinu, opći cilj novog europskog programa za obrazovanje odraslih za razdoblje 2021. – 2030. (NEAAL 2030.) bit će povećanje i poboljšanje pružanja, promicanja i iskorištavanja mogućnosti za formalno, neformalno i informalno učenje za sve.

25. Glavnim prioritetnim područjima programa NEAAL 2030., kako su navedena u nastavku i detaljno opisana u Prilogu I., osigurava se kontinuitet rada i daljnji razvoj obrazovanja odraslih. Ta su područja:

- upravljanje,
- pružanje i iskorištavanje mogućnosti za cjeloživotno učenje,
- pristupačnost i fleksibilnost,
- kvaliteta, pravičnost, uključenost i uspjeh u obrazovanju odraslih,
- zelena i digitalna tranzicija.

UJEDNO SE SLAŽE, UZ UVAŽAVANJE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI I S OBZIROM NA NACIONALNE OKOLNOSTI U DRŽAVAMA ČLANICAMA, SA SLJEDEĆIM PROVEDBENIM INSTRUMENTIMA:

26. *Otvorena metoda koordinacije:* U razdoblju do 2030. države članice i Komisija blisko će surađivati kako bi razmotrile rad obavljen na tehničkoj razini, vrednovanjem postupka i njegovih ishoda s pomoću otvorene metode koordinacije te preuzimanjem odgovornosti za postupak u okviru svojih područja nadležnosti, i to na nacionalnoj, regionalnoj ili europskoj razini. To bi trebalo učiniti uz savjetovanje s Radnom skupinom za obrazovanje odraslih osnovanom u sklopu strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.) i mrežom nacionalnih koordinatora za obrazovanje odraslih.

27. *Uzajamno učenje:* Uzajamno učenje ključan je element programa NEAAL 2030. jer pruža priliku za utvrđivanje dobrih praksi u različitim državama članicama i učenje iz njih. Uzajamno učenje, uz sudjelovanje relevantnih dionika, provodit će se u obliku aktivnosti suradničkog učenja, uzajamnog savjetovanja i razmjena najboljih politika i praksi, konferencija, seminara, foruma na visokoj razini i stručnih skupina, kao i studija i analiza, mreža (uključujući internetske stranice) i drugih oblika distribucije te uz jasnu vidljivost ishoda.

28. *Učinkovito upravljanje*: NEAAL 2030. sastavni je dio strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.).
29. *Praćenje postupka*: Periodično praćenje napretka u ostvarivanju ciljeva na razini EU-a⁴ s pomoću pokazatelja na razini EU-a (koji su detaljno opisani u Prilogu II.) koji se primjenjuju u sustavnom prikupljanju i analizi međunarodno usporedivih podataka ključan je doprinos oblikovanju politika na temelju dokaza bez stvaranja dodatnih opterećenja za države članice. Godišnje praćenje provodit će se putem Pregleda obrazovanja i osposobljavanja i postupka europskog semestra (putem revidiranog pregleda socijalnih pokazatelja), praćenjem napretka u postizanju svih dogovorenih ciljeva na razini EU-a u području obrazovanja odraslih. Praćenje i vrednovanje ciljeva i pokazatelja na razini EU-a trebalo bi provoditi u suradnji sa Stalnom skupinom za pokazatelje i mjerila te preispitati 2023.
30. *Izgradnja znanja i politika u vezi s obrazovanjem odraslih utemeljena na dokazima*: Potrebno je dalje razvijati dubinsku analizu podataka i istraživanje, ako je moguće, na međunarodnoj, europskoj i nacionalnoj razini s pomoću niza alata i koristeći se radom Eurostata, Eurydicea, CEDEFOP-a, Europske zaklade za osposobljavanje (ETF), Eurofounda, OECD-a i drugih organizacija. Analizom bi također trebalo obuhvatiti praćenje ranjivih skupina odraslih i podatke o ulaganju u obrazovanje i osposobljavanje, ako je moguće i na razini poslodavaca i lokalnih zajednica, među ostalim. Za preobrazbu radnih mjesta i goleme napore u području nadogradnje vještina i usvajanja novih vještina potrebne su pouzdane i ciljane informacije o vještinama kako bi se utvrdile buduće potrebe za vještinama na tržištu rada. Time će se odraslima pružiti potpora u njihovu cjeloživotnom razvoju karijere i olakšati kretanja na tržištu rada i društvene tranzicije.

⁴ Ciljevi su definirani kao prosječne vrijednosti za EU koje države članice trebaju postići zajedno. Pri izvješćivanju o napretku u postizanju tih ciljeva, među ostalim ako je to potrebno u kontekstu europskog semestra, Komisija bi trebala uzeti u obzir posebnosti različitih nacionalnih sustava i okolnosti. Države članice trebale bi u potpunosti iskoristiti mogućnosti financiranja sredstvima Unije u skladu sa svojim nacionalnim okolnostima, prioritetima i izazovima. Ciljevima se ne prejudiciraju odluke o načinu provedbe instrumenata financiranja sredstvima Unije u sklopu višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. i instrumenta NextGenerationEU.

31. *Suradnja s međunarodnim organizacijama*: Važno je poboljšati suradnju s organizacijama kao što su OECD (posebno iskorištavanjem rezultata Programa za međunarodnu procjenu kompetencija odraslih (PIAAC)), UN (posebno UNESCO i ILO) i Vijeće Europe te u okviru relevantnih regionalnih ili svjetskih inicijativa.
32. *Financiranje*: Obrazovanje odraslih financira se nizom različitih instrumenata koji dobivaju sredstva iz različitih izvora. Obrazovanje odraslih trebalo bi se, po mogućnosti i ako je to primjereno te u skladu s načelom supsidijarnosti, oslanjati na stalno i redovito financiranje, a ne na subvencije u vezi s projektima ili programima. Pristupi financiranju utemeljeni na zajedničkoj odgovornosti javnih i privatnih dionika mogu pomoći u povećanju i jačanju resursa.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA, UZ UVAŽAVANJE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI I U SKLADU S NACIONALNIM OKOLNOSTIMA:

33. usmjere svoje napore u razdoblju od 2021. do 2030. na prioritetna područja opisana u Prilogu I. te time ujedno doprinose provedbi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.), prema potrebi, te u skladu s nacionalnim, regionalnim i lokalnim kontekstima, okolnostima i zakonodavstvom;
34. povećaju učinkovitost kontakata između relevantnih ministarstava te s dionicima, kao što su socijalni partneri, poduzeća, nevladine organizacije i organizacije civilnog društva kako bi se unaprijedila usklađenost politika o obrazovanju odraslih i širih socioekonomskih politika. Taj pristup koji obuhvaća sve razine vlasti i više dionika može se dodatno ojačati učinkovitom koordinacijom na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kojom bi se povezale politike i prakse;

35. podupiru obrazovanje odraslih uz cjeloživotno usmjeravanje i razvoj karijere izgradnjom partnerstava na svim razinama. U skladu s načelima osiguravanja kvalitete to usmjeravanje trebalo bi biti povezano s aktivnostima informiranja, vrednovanja i podizanja svijesti te tako doprinosti provedbi Preporuke Vijeća o oblicima usavršavanja. Time će se osigurati da svi odrasli imaju priliku razviti svoje osnovne vještine i ključne kompetencije u skladu sa svojim potrebama te postići razinu vještina koja je potrebna u današnjem društvu i na tržištu rada;
36. u okviru provedbe Preporuke Vijeća o vrednovanju neformalnog i informalnog učenja ostvaruju napredak u osiguravanju toga da svi odrasli imaju na raspolaganju mogućnosti vrednovanja, čime se osigurava i pružanje drugih prilika te potencijalno dovodi do cjelovitih ili djelomičnih kvalifikacija;
37. podupiru širenje obrazovanja odraslih na sekundarnoj i tercijarnoj razini, i općoj i strukovnoj, putem fleksibilnih načina učenja, primjerice večernjih tečajeva, izvanrednog obrazovanja, učenja na daljinu i kombiniranog učenja, te omogućuju odraslim polaznicima (a) da steknu kvalifikacije četvrte razine Europskog kvalifikacijskog okvira i više razine te (b) da završe kratke tečajeve koji im omogućuju unapređenje, proširivanje i produbljivanje kompetencija;
38. povećaju profesionalni status i podupiru profesionalizaciju edukatorâ i voditeljâ osposobljavanja odraslih⁵ te poboljšaju njihovo inicijalno i trajno obrazovanje i osposobljavanje te profesionalni razvoj, među ostalim podupiranjem uporabe inovativnih pristupa (kao što su kombinirani, online, na daljinu, hibridni itd.) i resursa (infrastruktura i oprema IKT-a),

⁵ Za potrebe ove Rezolucije učitelj ili nastavnik osoba je za koju je priznato da ima status učitelja ili nastavnika (ili jednakovrijedan status) u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom, dok je voditelj osposobljavanja bilo koja osoba koja ispunjava jednu ili više aktivnosti povezanih s (teoretskom ili praktičnom) funkcijom osposobljavanja, u ustanovi koja pruža obrazovanje ili osposobljavanje ili na radnom mjestu. To obuhvaća učitelje i nastavnike u općem obrazovanju, nastavnike u visokom obrazovanju, voditelje osposobljavanja u inicijalnom i trajnom strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, odgojitelje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te edukatore u obrazovanju odraslih, u skladu sa Zaključcima Vijeća o europskim učiteljima i nastavnicima budućnosti, SL C 193, 9.6.2020., str. 11.

39. podupiru, prema potrebi, visokokvalitetnu digitalizaciju procesa obrazovanja, osposobljavanja i učenja koja se temelji na uključenosti, i to na organizacijskoj i pojedinačnoj razini. Osim toga, pomažu odraslim polaznicima, uče ih i osposobljavaju da se u većoj mjeri i učinkovitije koriste digitalnim alatima, uzimajući pritom u obzir digitalni jaz i rodno uvjetovani digitalni jaz;
40. teže razvoju jednostavnih, fleksibilnih i opsežnih mehanizama za poduzeća i pojedince kako bi se podigla svijest i potaknula promjena u načinu razmišljanja među pojedincima i u društvu, na temelju koncepta cjeloživotnog učenja, kojim se naglašava potreba za kontinuiranim stjecanjem znanja, vještina i kompetencija;
41. olakšavaju cjeloživotno učenje kako bi se promicalo sudjelovanje odraslih u obrazovanju s pomoću niza različitih instrumenata kao što je EPAL – elektronička platforma za obrazovanje odraslih u Europi (npr. potpora stručnjacima za obrazovanje odraslih, uključujući edukatore i voditelje osposobljavanja odraslih, djelatnicima za usmjeravanje i potporu, istraživačima i akademikima te oblikovateljima politika);
42. promiču mobilnost odraslih polaznika i djelatnika u obrazovanju odraslih u svrhu učenja te prekograničnu suradnju, među ostalim putem programa Erasmus+, fondova kohezijske politike EU-a i drugih instrumenata, prema potrebi;
43. ulože dodatne napore u uklanjanje postojećih smetnji i prepreka svim vrstama učenja, što uključuje pitanja povezana s mobilnošću, dostupnošću, rodnom neravnopravnošću, usmjeravanjem, informiranjem, studentskim uslugama i priznavanjem prethodnog učenja kao dijela ishoda učenja;
44. dodatno razviju mehanizme za osiguravanje kvalitete, npr. promicanjem unutarnjeg i vanjskog osiguravanja kvalitete, u pogledu programa, postupaka, provedbenih organizacija, edukatora i voditelja osposobljavanja odraslih te aktivnosti savjetovanja, te razvojem prikupljanja podataka, primjerice upotrebom informacija prikupljenih praćenjem osoba s kvalifikacijom.

**POZIVA KOMISIJU DA, U SKLADU SA SVOJIM NADLEŽNOSTIMA I UZ
UVAŽAVANJE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI:**

45. podupire države članice u provedbi programa NEAAL 2030. i njegovih prioritetnih područja kako su opisana u Prilogu I., kao i u mogućem razvoju cjelovitih nacionalnih strategija za vještine na svim razinama vlasti;
46. osigura komplementarnost i usklađenost EU-ovih inicijativa politike poduzetih u skladu s programom NEAAL 2030.;
47. blisko surađuje s državama članicama kako bi se osiguralo da se uspostavi fleksibilna i učinkovita upravljačka struktura, kako je navedeno u Rezoluciji Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.), osobito uključujući Radnu skupinu za obrazovanje odraslih, mrežu nacionalnih koordinatora za obrazovanje odraslih, aktivnosti suradničkog učenja i druge aktivnosti umrežavanja;
48. podupire nacionalne koordinateure za obrazovanje odraslih financiranjem njihova rada na olakšavanju suradnje među državama članicama i s Komisijom u provedbi programa NEAAL 2030.;
49. pojača znanje o obrazovanju odraslih u Europi provođenjem studija i istraživanja relevantnih za analizu pitanja povezanih s obrazovanjem odraslih, među ostalim putem Eurydicea, CEDEFOP-a i ETF-a te u suradnji s drugim relevantnim mrežama i institucijama, potpunim iskorištavanjem njihovih informacijskih i istraživačkih kapaciteta i bez stvaranja dodatnih opterećenja za države članice. Pozornost bi trebalo posvetiti i osobama starijima od 65 godina prikupljanjem usporedivih dokaza i podataka o njihovu sudjelovanju u obrazovanju odraslih;

50. nastavi i pojača suradnju s relevantnim međunarodnim organizacijama kao što su OECD, UN (posebno UNESCO i ILO) i Vijeće Europe, kao i s relevantnim regionalnim ili svjetskim inicijativama, primjerice na zapadnom Balkanu, u okviru Istočnog partnerstva itd.;
51. osigura sredstva dostupna na europskoj razini za potporu provedbi programa NEAAL 2030. putem relevantnih programa, fondova i instrumenata EU-a, kao što su Erasmus+, Europski socijalni fond plus (ESF+), Europski fond za prilagodbu globalizaciji za radnike koji su proglašeni viškom, Mehanizam za oporavak i otpornost, Fond za pravednu tranziciju, InvestEU, Instrument za tehničku potporu itd.;
52. predstavi i redovito izvješćuje Vijeće o sustavnom pregledu i planu tekućih i planiranih politika, alata za suradnju, instrumenata financiranja, inicijativa i ciljanih poziva na podnošenje prijedloga na razini Unije, kao što su oblici usavršavanja, Erasmus+ i europski semestar, kojima se doprinosi ostvarenju programa NEAAL 2030.;
53. izvješćuje o provedbi programa NEAAL 2030. kao dijela strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (2021. – 2030.), oslanjajući se na rad nacionalnih koordinatora za obrazovanje odraslih, Radne skupine za obrazovanje odraslih, studija i istraživanja stručnjaka;

54. omogućiti daljnji razvoj i provedbu EPALE-a, kojim se stručnjake za obrazovanje odraslih podupire i osnažuje razmjenom informacija među kolegama, objavama na blogovima, forumima, umrežavanjem te pružanjem visokokvalitetnih, točnih i relevantnih informacija o svim aspektima obrazovanja odraslih;
55. podupire države članice, među ostalim financiranjem, u njihovu redovitom sudjelovanju u ciklusima istraživanja kako bi se dobili usporedivi podaci o njihovom napretku u području vještina odraslih (istraživanje OECD-a o vještinama odraslih osoba [PIAAC], istraživanje o obrazovanju odraslih i anketa o radnoj snazi).

Uzimajući u obzir specifične okolnosti u svakoj državi članici te u skladu s nacionalnim prioritetima, države članice pozivaju se da se usredotoče na područja navedena u nastavku, prema potrebi uz potporu Komisije.

Prioritetno područje 1. – Upravljanje

- a) Partnerstva među vladama, regionalnim i lokalnim vlastima, pružateljima obrazovanja i osposobljavanja, poduzećima, socijalnim partnerima, javnim službama za zapošljavanje, socijalnim službama i civilnim društvom prijeko su potrebna i snažno povezana sa zajedničkom odgovornošću svih uključenih strana. Ta odgovornost obuhvaća zadaće kao što su analiziranje potreba za obrazovanjem i osposobljavanjem te razvijanje mogućnosti učenja za odrasle, optimiziranje uključenosti svih dionika i njihove suradnje, podizanje svijesti i informiranje te podupiranje pružanja dostatnih smjernica i savjetovanja pružateljima usluga i poduzećima.
- b) Jačanje općih uvjeta za suradnju u području obrazovnih potreba odraslih: nastojanje da se uspostavi sveobuhvatan pristup obrazovanju odraslih koji uključuje sve vrste, oblike i razine obrazovanja i osposobljavanja odraslih, kao i druge relevantne oblike mogućnosti učenja, i u okviru kojeg su razjašnjene uloge svih uključenih sektora. Njime bi se trebao osigurati međusektorski nadzor, kao i partnerstva među ministarstvima te međusektorska partnerstva, što bi dovelo do usklađenosti politika. S pomoću takvog pristupa, koji bi bio dio cjeloživotnog učenja, mogle bi se donijeti strategije za obrazovanje odraslih i nacionalne strategije za vještine utemeljene na istraživanjima, dokazima i podacima.
- c) Zahvaljujući suradnji i partnerstvima među dionicima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini trebale bi se ispuniti potrebe odraslih polaznikâ obrazovanja i poslodavaca, uključujući, ako je to moguće i u skladu s nacionalnim okolnostima, djelotvorno i učinkovito financiranje inicijativa za obrazovanje odraslih.

Prioritetno područje 2. – Pružanje i iskorištavanje mogućnosti za cjeloživotno učenje

- a) Od ključne je važnosti podići svijest odraslih o važnosti učenja kao cjeloživotnog nastojanja, koje bi se trebalo pohađati u redovitim vremenskim razmacima tijekom života.
- b) Obrazovanje odraslih trebalo bi biti prilagođenije potrebama pojedinaca. Trebalo bi ga poticati i podupirati s pomoću učinkovitih sustava cjeloživotnog usmjeravanja koji obuhvaćaju i aktivnosti informiranja, kao i s pomoću integriranih sustava za vrednovanje prethodnog učenja.
- c) Postojeći sustavi za predviđanje potreba za vještinama (informacije o vještinama) trebali bi biti dostupni svim dionicima kako bi se poduprlo cjeloživotno usmjeravanje i planiranje obrazovanja odraslih.
- d) Ako je to primjereno, uključivanje financijskih poticaja, poreznih poticaja i drugih socijalnih naknada ili kompenzacijskih mjera na razini poslodavaca u provedbu politika o obrazovanju odraslih trebalo bi dovesti do većeg zalaganja poslodavaca za obrazovanje odraslih.
- e) Održivo javno financiranje trebalo bi se dopuniti drugim oblicima financiranja na različitim razinama (europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te razini poslodavaca i pojedinaca) za sve vrste, oblike i razine obrazovanja odraslih. Učinkovita dodjela i iskorištavanje sredstava od presudne su važnosti i potrebno ih je prilagoditi individualnim potrebama u pogledu učenja. Važnu ulogu u tome ima praćenje rashoda.

Prioritetno područje 3. – Pristupačnost i fleksibilnost

- a) Obrazovanje odraslih trebalo bi biti fleksibilno u smislu vremena, mjesta, resursa, oblikâ organizacije i provedbe te bi trebalo uključivati različite pristupe i mjere za povećanje sudjelovanja, uključenosti i motivacije za učenje. Njime bi se trebao omogućiti upis u različite razine formalnog obrazovanja i osposobljavanja, ali i u druge programe, među ostalim na neformalnoj razini, usmjerene na nadogradnju vještina i usvajanje novih vještina, zajedno sa širom paradigmom učenja. Kako bi se povećao broj odraslih koji pohađaju obrazovne programe i kako bi im se omogućilo da ih nastave pohađati, od presudne je važnosti da ti programi budu fleksibilni kako bi ih polaznici mogli uskladiti sa svojim obiteljskim, životnim i poslovnim obvezama. U okviru obrazovanja odraslih moraju se izvoditi visokokvalitetni programi, neovisno o tome financiraju li se privatnim ili javnim sredstvima.

- b) Obrazovni programi i programi osposobljavanja koji se izvode u kontekstu obrazovanja odraslih trebali bi se zasnivati na prethodnom znanju, vještinama i kompetencijama, iskustvu, preferencijama i posebnostima pojedinačnih polaznika, na temelju njihovih potreba i mogućih rezultata samoprocjene, pri čemu posebnu pozornost treba posvetiti ranjivim skupinama. Pristup obrazovanju i učenju kojim se odrasle potiče da izraze svoje sklonosti, želje i potrebe uključiv je i motivira ih da se obrazuju i unaprijede svoje vještine te im ujedno nudi mogućnosti za osobni razvoj i razvoj karijere, učenje u zajednici, međugeneracijsko učenje i druge društvene aspekte.

- c) Obrazovanje odraslih također bi trebalo olakšati stjecanje i jačanje znanja, vještina i kompetencija te tako doprinijeti osiguravanju uključivijih društava i jamčenju jednakih mogućnosti, u skladu sa specifičnim okolnostima i socioekonomskim položajem pojedinaca, pri čemu se posebna pozornost posvećuje ranjivim skupinama.
- d) Trebalo bi razmotriti uvođenje financijskih i drugih mjera potpore, kao i konkretnih mjera za potporu polaznicima. Kao primjer bi se mogli navesti financijski poticaji, kao što su zajmovi, bespovratna sredstva i porezne olakšice.
- e) Razmatranje koncepta i upotrebe mikrokvalifikacija moglo bi doprinijeti proširenju mogućnosti učenja i ojačati cjeloživotno učenje jer bi se time pružile fleksibilnije i modularnije mogućnosti učenja te ponudili uključiviji oblici učenja.

Prioritetno područje 4. – Kvaliteta, pravičnost, uključenost i uspjeh u obrazovanju odraslih

Profesionalizacija:

- a) Potrebne su profesionalizacija i izgradnja kapaciteta edukatorâ i voditeljâ osposobljavanja odraslih, što obuhvaća i stručnjake (npr. mentore ili instruktore) te druge djelatnike uključene u popratne aktivnosti kao što su usmjeravanje, vrednovanje, informiranje, podizanje svijesti, vodstvo i upravljanje u području obrazovanja odraslih. Utvrđivanje i vrednovanje ključnih kompetencija djelatnikâ u području obrazovanja odraslih moglo bi imati dodanu vrijednost.
- b) Profesionalizacija u području obrazovanja odraslih ključna je za kvalitetu programâ obrazovanja i osposobljavanja koji se izvode (npr. osim vještina koje se odnose na sadržaj, odrasli polaznici moraju steći i socijalne i digitalne vještine, za koje je potreban drukčiji/prilagođen pristup poučavanju). Edukatorima i voditeljima osposobljavanja odraslih trebalo bi pružiti potporu u primjeni poučavanja i učenja utemeljenih na kompetencijama, među ostalim s pomoću savjetnikâ i aktivnosti uzajamnog učenja.
- c) Zahvaljujući dobro razvijenoj mreži i partnerstvu pružatelja usluga obrazovanja odraslih i drugih partnera koji nude mogućnosti učenja moglo bi se osigurati da obrazovanje odraslih postane pristupačnije te da novac i vrijeme budu manja prepreka.

Mobilnost:

- d) Kao ključan element europske suradnje i instrument za povećanje kvalitete obrazovanja odraslih i promicanje višejezičnosti u Europskoj uniji, trebalo bi nastaviti povećavati mobilnost odraslih polaznika, edukatorâ i voditeljâ osposobljavanja odraslih te ostalih dionika u području obrazovanja odraslih. Trebalo bi uložiti dodatne napore kako bi se uklonile postojeće smetnje i prepreke svim vrstama mobilnosti u svrhu učenja i poučavanja, što obuhvaća pitanja povezana s pristupom, usmjeravanjem, studentskim uslugama i priznavanjem ishoda učenja.
- e) Trebalo bi iskoristiti program Erasmus+, koji nudi niz novih mogućnosti za jačanje mobilnosti unutar i izvan EU-a te za jačanje prekogranične suradnje, uz mogućnost dodatnog financiranja sredstvima iz fonda ESF+.

Uključenost:

- f) Obrazovanje odraslih važno je za poticanje rodne ravnopravnosti i solidarnosti među različitim dobnim skupinama, kulturama i osobama iz svih sredina te za poticanje demokratskog građanstva i temeljnih vrijednosti EU-a; u tom kontekstu posebnu pozornost treba posvetiti ranjivim skupinama.
- g) Potrebna je uravnotežena raspodjela sredstava namijenjenih za obrazovanje i osposobljavanje odraslih. Treba razmotriti modele financiranja koji se temelje na zajedničkim odgovornostima i snažnom javnom angažmanu, osobito kad je riječ o ciljnim skupinama odraslih koji su u nepovoljnom položaju, imaju neki oblik invaliditeta ili podliježu drugim čimbenicima koji mogu dovesti do isključenosti.

- h) Trebalo bi razmotriti poticaje za uklanjanje prepreka sudjelovanju u obrazovanju odraslih na koje nailaze sve ciljne skupine, kao što su nedostatak vremena za učenje, niske osnovne vještine, niske profesionalne vještine, nedostupnost, niska razina motivacije i negativni stavovi prema učenju. Suradnja s relevantnim dionicima ključna je za ponovno privlačenje odraslih koji ne sudjeluju u obrazovanju i određenih ciljnih skupina u proces učenja.
- i) Međugeneracijsko učenje, koje obuhvaća i osobe starije od 65 godina, može biti korisno za promicanje dobrobiti te aktivnog, autonomnog i zdravog starenja.

Osiguravanje kvalitete:

- j) Trebalo bi, prema potrebi, dodatno ojačati osiguravanje kvalitete pružateljâ usluga obrazovanja i osposobljavanja odraslih te njihovih partnera na sustavnoj razini.
- k) Osiguravanje kvalitete može se unaprijediti praćenjem rezultata programâ za obrazovanje odraslih.
- l) Obrazovanje i osposobljavanje trebali bi biti više usmjereni na polaznike te bi se u okviru njih mogla nuditi kratka iskustva učenja za stjecanje ili unapređenje ciljanih kompetencija.
- m) Kako bi se osiguralo da se ishodi učenja vrednuju i da je napredak izgledan, iznimno je važno neprestano razvijati metode praćenja, vrednovanja i kvalitete.
- n) Kako bi se poduprla kvaliteta obrazovanja odraslih, u okviru nacionalnih i regionalnih sustava ili modela, što uključuje vrednovanje i priznavanje prethodnog učenja, trebalo bi nastojati razvijati i primjenjivati unutarnje i vanjsko osiguravanje kvalitete.

Prioritetno područje 5. – Zelena i digitalna tranzicija

- a) Usporedna tranzicija (digitalna i zelena) pokretač je inovacija u oblicima učenja i novim pristupima u obrazovanju i osposobljavanju, što uključuje i okruženja za učenje. Tim se inovacijama mora osigurati propusnost i fleksibilnost među različitim oblicima i razinama obrazovanja odraslih. Zbog digitalne i zelene tranzicije sve bi generacije trebale razviti potrebne zelene i digitalne vještine (veća digitalna medijska pismenost i osviještenost o okolišu) kako bi mogle proaktivno raditi i živjeti u digitalnom okružju. Digitalno (kombinirano, hibridno itd.) učenje iziskuje profesionalni razvoj edukatorâ i voditeljâ osposobljavanja odraslih te potporu pri upotrebi digitalnih alata i prilagodbi nastavnih materijala, pristupa i resursa.
- b) Trebalo bi razviti pristupe za integriranje održivog razvoja u obrazovanje odraslih, među ostalim tako da se obuhvate stavovi prema okolišu, razviju odgovarajući načini razmišljanja, podigne svijest i razmotri poduzimanje konkretnih koraka za razvijanje osposobljavanja. Stjecanje znanja, vještina i kompetencija u obrazovanju odraslih trebalo bi biti važna sastavnica procesa ekološke transformacije. Kako zbog novih gospodarskih aktivnosti nastaju nova (ili obnovljena) zanimanja i kako težimo održivom načinu života, cijelom društvu i radnoj snazi (u svim sektorima i na svim razinama) bit će potrebne zelene vještine, tj. vještine potrebne u gospodarstvu i društvu s niskim emisijama ugljika.
- c) Zahvaljujući dodatnoj potpori za otvaranje okruženjâ za učenje ubrzat će se digitalna preobrazba ili poboljšati postojeća infrastruktura/inicijative, primjerice promicanjem uključivih, digitalnih i održivih društava te radnih mjesta na kojima se odvija učenje. Takva bi okruženja trebala doprinosti većoj jednakosti u pristupu digitalnim materijalima za odrasle polaznike iz svih dobnih skupina te podupirati sigurnu upotrebu digitalnih tehnologija. Platforme za učenje za javno dobro trebale bi biti osmišljene tako da sudionicima nude motivacijsku potporu, profesionalno mentorstvo, usmjeravanje i savjetovanje.

CILJEVI I POKAZATELJI NA RAZINI EU-a – Praćenje prosječne uspješnosti u obrazovanju odraslih u Europi

Strateške prioritete navedene u programu NEAAL 2030. trebalo bi podupirati nizom referentnih razina prosječne uspješnosti u obrazovanju odraslih u Europi („ciljevi na razini EU-a”) te pokazateljâ, što bi služilo kao sredstvo za praćenje napretka i utvrđivanje izazova te doprinošenje oblikovanju politika utemeljenih na dokazima s pomoću sustavnog prikupljanja, analiziranja i istraživanja međunarodno usporedivih podataka. Oni bi se trebali temeljiti isključivo na usporedivim i pouzdanim podacima te bi se u obzir trebale uzimati različite situacije u pojedinačnim državama članicama.

1. **Ciljevi na razini EU-a**⁶

Sudjelovanje odraslih u obrazovanju

Do 2025. udio odraslih osoba u dobi od 25 do 64 godine uključenih u obrazovanje tijekom prethodnih 12 mjeseci trebao bi iznositi najmanje 47 %⁷.

Do 2030. udio odraslih osoba u dobi od 25 do 64 godine uključenih u obrazovanje tijekom prethodnih 12 mjeseci trebao bi iznositi najmanje 60 %.

⁶ Cilj za 2025. dogovorilo je Vijeće u svojoj Rezoluciji o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.). Cilj za 2030. pozdravili su šefovi država ili vlada EU-a u Izjavi iz Porta te Europsko vijeće u zaključcima od 24. i 25. lipnja 2021.

⁷ Eurostat, zbirka podataka iz anketa o radnoj snazi EU-a od 2022. nadalje. S obzirom na to da se izvor podataka namjerava promijeniti 2022. (umjesto istraživanja o obrazovanju odraslih upotrebljavat će se anketa o radnoj snazi EU-a), cilj treba potvrditi 2023. na temelju upotrebe novog izvora podataka. Komisija će u suradnji sa Stalnom skupinom za pokazatelje i mjerila ocijeniti učinak tih promjena tako što će usporediti rezultate istraživanja o obrazovanju odraslih s rezultatima ankete o radnoj snazi u 2023. te će razmotriti moguće promjene u metodologiji ankete o radnoj snazi ili promjene ciljne razine. Na temelju te ocjene Vijeće će odlučiti o mogućoj prilagodbi ciljne razine.

2. Pokazatelji na razini EU-a

- a) Sudjelovanje niskokvalificiranih odraslih u obrazovanju⁸
 - b) Nezaposleni odrasli s nedavnim iskustvom učenja⁹
 - c) Odrasli koji posjeduju najmanje osnovne digitalne vještine¹⁰
-

⁸ Definicija i izvori ovog pokazatelja slični su onima za pokazatelj o sudjelovanju odraslih osoba u aktivnostima učenja. Glavna je razlika usmjerenost na niskokvalificirane odrasle osobe, odnosno one odrasle osobe čiji su najviši ostvareni stupanj formalnog obrazovanja završeni viši razredi osnovne škole (ili još niži stupanj). Stoga se ovim pokazateljem mjeri udio niskokvalificiranih odraslih osoba koje su navele da su tijekom 12 mjeseci sudjelovale u formalnom ili neformalnom obrazovanju i osposobljavanju.

⁹ Podaci iz ankete o radnoj snazi EU-a. „Nedavno iskustvo učenja” odnosi se na sudjelovanje u formalnom ili neformalnom obrazovanju i osposobljavanju tijekom prethodna četiri tjedna.

¹⁰ Izvor podataka za ovaj pokazatelj jest istraživanje EU-a o upotrebi IKT-a u kućanstvima i među pojedincima.

Popratni dokumenti relevantni za program NEAAL 2030.:

Europsko vijeće

1. Zaključci Europskog vijeća od 24. i 25. lipnja 2021. (EUCO 7/21)
2. Novi strateški program za razdoblje 2019. – 2024. (koji je Europsko vijeće donijelo 20. lipnja 2019.)
3. Zaključci Europskog vijeća od 14. prosinca 2017. (EUCO 19/1/17 REV 1)

Vijeće Europske unije

4. Zaključci Vijeća o pravičnosti i uključenosti u području obrazovanja i osposobljavanja u cilju promicanja obrazovnog uspjeha za sve, SL C 221, 10.6.2021., str. 3.
5. Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.), SL C 66, 26.2.2021., str. 1.
6. Preporuka Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost, SL C 417, 2.12.2020., str. 1.
7. Preporuka Vijeća o lakšem prelasku u svijet rada – jačanje Garancije za mlade te o zamjeni Preporuke Vijeća od 22. travnja 2013. o uspostavi Garancije za mlade, SL C 372, 4.11.2020., str. 1.

8. Zaključci Vijeća o europskim učiteljima i nastavnicima budućnosti, SL C 193, 9.6.2020., str. 11.
9. Zaključci Vijeća o ključnoj ulozi politika cjeloživotnog učenja u osnaživanju društava za suočavanje s tehnološkim prijelazom i prijelazom na zeleno gospodarstvo u svrhu potpore uključivom i održivom rastu, SL C 389, 18.11.2019., str. 12.
10. Zaključci Vijeća o provedbi Preporuke Vijeća o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle, SL C 189, 5.6.2019., str. 23.
11. Rezolucija Vijeća Europske unije i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali unutar Vijeća, o okviru za europsku suradnju u području mladih: strategija Europske unije za mlade za razdoblje 2019.–2027., SL C 456, 18.12.2018., str. 1.
12. Preporuka Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje, SL C 189, 4.6.2018., str. 1.
13. Preporuka Vijeća o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle, SL C 484, 24.12.2016., str. 1.
14. Preporuka Vijeća o vrednovanju neformalnog i informalnog učenja, SL C 398, 22.12.2012., str. 1.
15. Rezolucija Vijeća o obnovljenom europskom programu za obrazovanje odraslih, SL C 372, 20.12.2011., str. 1.

Izjave i deklaracije

16. Izjava iz Porta (8. svibnja 2021.)
17. Deklaracija iz Osnabrücka o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju kao pokretaču oporavka i pravednog prijelaza na digitalna i zelena gospodarstva (30. studenoga 2020.)

Europska komisija

18. Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava (COM(2021) 102 final)
 19. Zelena knjiga o starenju. Poticanje međugeneracijske solidarnosti i odgovornosti (COM(2021) 50 final)
 20. Akcijski plan za digitalno obrazovanje 2021.–2027. Prilagodba obrazovanja i osposobljavanja digitalnom dobu (COM(2020) 624 final)
 21. Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (COM(2020) 274 final)
 22. Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020.–2025. (COM(2020) 152 final)
 23. Europski zeleni plan (COM(2019) 640 final) HR
-